

Z PROBLEMATYKI TEOLOGICZNEJ

SEMINARE
t. 35 * 2014, nr 2, s. 11-13

Pro memoriam

†Ks. prof. dr hab. RYSZARD RUBINKIEWICZ SDB (1939-2011)
Członek redakcji „Seminare” w latach 1978-1989

Ksiądz Ryszard Rubinkiewicz urodził się 6 III 1939 w Kielcach. Po zdaniu matury w 1956 roku w Liceum im. C. K. Norwida w Kielcach, wstąpił do nowicjatu Zgromadzenia Salezjańskiego, po czym, w latach 1959-65, studiował filozofię i teologię w Oświęcimiu oraz Krakowie. Po ukończeniu studiów, 25 czerwca 1965 przyjął święcenia z rąk ks. biskupa J. Groblickiego w Krakowie.

W latach 1965-1969 studiował Pismo święte na Wydziale Teologii KUL, po czym, począwszy od roku 1969, pełnił funkcję wykładowcy Pisma św. w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie; pracę tę kontynuował z przerwami na studia zagraniczne aż po rok 2002. W lutym 1970 obronił na Wydziale Teologii KUL pracę doktorską napisaną pod kierownictwem ks. prof. Feliksa Gryglewicza i zatytułowaną *Jezus Archeos w Nowym Testamencie*.

W latach 1970-72 odbywał dalsze studia biblijne w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, a następnie, w latach 1972-73, studiował i prowadził badania naukowe w École Biblique et Archéologique Française w Jerozolimie, gdzie otrzymał tytuł *élève titulaire de l'École Biblique*. Po powrocie do Polski przez dwa lata (1973-75) wykładał Pismo św. w seminarium Towarzystwa Salezjańskiego oraz na Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie, czyli w Wyższym Instytucie Liturgicznym i w Wyższym Instytucie Katechetycznym. W celu dokończenia doktoratu w Instytucie Nauk Biblijnych, w roku 1975 powrócił do Rzymu, gdzie pracował naukowo przez dwa lata (1975-1977).

Po powrocie do Polski w roku 1977, został zatrudniony jako pracownik dydaktyczno-naukowy w Instytucie Nauk Biblijnych KUL. Doktorat biblijny napisany pod kierownictwem ks. prof. Rogera LeDéaut, C.S.Sp. w języku francuskim, i obroniony 18 lutego 1978 roku w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, zawierał wydanie krytyczne tekstu apokryfu Starego Testamentu Apokalipsa Abrahama, który zachował się jedynie w języku staro-cerkiewno-słowiańskim. Doktorat nosił tytuł *L'Apocalypse d'Abraham en vieux slave: Introduction, texte critique, traduction*

et commentaire. Zanierosowanie problematyką apokryfów ST doprowadziło ks. Rubinkiewicza do podjęcia badań nad najstarszą apokalipsą żydowską, czyli nad etiopską księgą Henocha, które zaowocowały pracą habilitacyjną wydaną w 1981 roku, a zatytułowaną *Eschatologia księgi Henocha 9-11 a Nowy Testament*. Po uzyskaniu tytułu doktora habilitowanego, w 1981 roku został kierownikiem Katedry Literatury Międzytestamentalnej i Nauk Pomocniczych, natomiast tytuł profesora zwyczajnego otrzymał w roku 1991. Wypromował siedmiu doktorów głównie w dziedzinie Nowego Testamentu i literatury międzytestamentalnej.

W latach 1986-2006 był dyrektorem Instytutu Nauk Biblijnych KUL, a także opiekunem naukowym *Encyklopedii Katolickiej KUL* (dział: archeologia i geografia biblijna, judaizm) i autorem haseł. Współpracę z *Encyklopedią* rozpoczął jednak dużo wcześniej, bo począwszy od 1973 opracowywał hasła do kolejnych tomów tego dzieła. W pierwszym semestrze roku akademickiego 1986/87 wykładał Pismo św. w filii *Università Pontificia Salesiana* w Cremona położonym obok Jerozolimy w Izraelu. W latach 1986-1990 wykładał Nowy Testament w Wyższym Seminarium Duchownym oo. Dominikanów w Krakowie, a w roku akademickim 1989/90 w Wyższym Seminarium Duchownym w Nitrze (Słowacja). Ponadto, wykładał Pismo św. w Wyższym Seminarium Duchownym Księży Salezjanów w Łodzi (1997-2000) oraz w Wyższym Instytucie Teologicznym św. Tomasza z Akwinu w Kijowie (Ukraina), prowadzonym przez oo. dominikanów (1999-2000). W roku 2006 przeniósł się na Wydział Filozofii KUL, gdzie został kierownikiem Katedry Kulturoznawstwa (2006-2011); stanowisko to piastował aż do momentu śmierci.

Był przewodniczącym Sekcji Biblistów Polskich (1993-2003), przyczyniając się do jej przekształcenia w Stowarzyszenie Biblistów Polskich. 27 stycznia 1998 r. został mianowany przez Jana Pawła II członkiem Papieskiej Komisji Biblijnej w Watykanie i pełnił tę funkcję przez dwie kadencje (1998-2008). W latach 1981-86 był sekretarzem generalnym Towarzystwa Naukowego KUL, a w roku 1981 został członkiem Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego. Brał udział w pracach Komisji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem. W latach 1994-2000 był członkiem Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych przy prezesie Rady Ministrów, a następnie został mianowany jednym z członków prezydium Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1999-2002). Od roku 2003 był sekretarzem Komitetu Nauk Teologicznych Polskiej Akademii Nauk. W relacjach osobistych i zawodowych odznaczał się wielką życzliwością i troską o dobro drugiego człowieka i Kościoła.

Przynależał do następujących towarzystw naukowych: Catholic Biblical Association z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, Associazione Biblica Italiana oraz Associazione Biblica Salesiana z siedzibą we Włoszech, Studiorum Novi Testamenti Societas z siedzibą w Wielkiej Brytanii, Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, Towarzystwo Naukowe KUL, Stowarzyszenie Biblistów Polskich (pomysłodawca, twórca i pierwszy prezes). Opublikował wiele ważnych prac naukowych, m.in.:

Die Eschatologie von Henoch 9-11 und das Neue Testament (Klosterneuberg 1984); *L'Apocalypse d'Abraham en vieux slave* (Lublin 1987); *Wprowadzenie do apokryfów Starego Testamentu* (Lublin 1987); *The Anchor Bible Dictionary* (współautor); artykuły w *Encyklopedii Katolickiej*, KUL Lublin (redaktor i autor artykułów); *Apokryfy Starego Testamentu* (red.) (Vocatio, Warszawa 1999); *Introduction à la littérature religieuse judeo-hellenistique*, t. I-II, red. A.-M. Denis, (współautor; Brepols, Turnhout 2000). Jako członek Papieskiej Komisji Biblijnej współautor i tłumacz na język polski jej dokumentów: *Interpretacja Biblii w Kościele* (Vocatio, Warszawa 1999); *Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej* (Verbum, Kielce 2002); *Biblia a moralność: Biblijne korzenie postępowania chrześcijańskiego* (Verbum, Kielce 2009).

Powyższe odniesienia bibliograficzne ukazują również zakres zainteresowań naukowych ks. prof. Rubinkiewicza. Jego praca naukowa przyczyniła się do pogłębienia rozumienia żydowskiej literatury apokaliptycznej okresu Drugiej Świątyni w starożytnym Izraelu. Literatura ta sięga swoimi korzeniami trzeciego wieku przed Chrystusem i zawiera szereg elementów teologicznych, które wywarły znaczący wpływ na teologię wczesnego chrześcijaństwa, wyrażoną na kartach Nowego Testamentu. W sposób szczególny eschatologia Księgi Henocha, będąca przedmiotem badań ks. prof. Rubinkiewicza, wywarła swój formacyjny wpływ na rozumienie i przedstawienie eschatologii w Nowym Testamencie. Ks. prof. Rubinkiewiczowi biblistyka i teologia polska zawdzięcza pogłębienie rozumienia relacji pomiędzy żydowską literaturą apokaliptyczną a Nowym Testamentem. Jego wkład w tej dziedzinie do skarbcza polskiej egzegezy biblijnej jest pionierski, znaczący i wytycza drogi dalszych badań naukowych zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami.

Ks. prof. Rubinkiewicz zmarł niespodziewanie 30 kwietnia 2011 w wieku 72 lat. Msza Święta pogrzebowa, w której wziął udział Senat Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, odprawiona została 6 maja w kościele salezjańskim pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Lublinie przy ul. Kalinowszczyzna 3, gdzie ks. profesor mieszkał przez cały okres pracy naukowej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W tym samym dniu został pochowany na cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie.

Ks. Henryk Drawnel SDB